

Integraal veiligheidsbeleid in het hoger onderwijs

Een intentieverklaring voor de sector en overheden

Er kan geen misverstand over bestaan: het hoger onderwijs kan een belangrijke bijdrage aan de veiligheid van Nederland leveren. Hoogopgeleide afgestudeerden zijn immers onmisbaar voor de noodzakelijke en veilige ontwikkeling van onze samenleving de komende decennia. De veelheid aan uitdagingen, zoals de energietransitie, een nieuwe verhouding tussen overheid en burgers, migratievraagstukken of voedselzekerheid, vergt een grote hoeveelheid kennis en kenniswerkers.

Hoger onderwijsinstellingen zijn zelf ook een weerspiegeling van de samenleving. Zij lopen daardoor dezelfde risico's als de rest van de maatschappij. Onvermijdelijk zullen er dus in het hoger onderwijs incidenten plaatsvinden en oude en nieuwe risico's zichtbaar worden.

De openheid van het hoger onderwijs is haar grootste kracht. Een valkuil zou dan ook zijn om vanuit de zorg voor veiligheid aan die openheid te gaan tornen. Hoger onderwijsinstellingen en overheden zullen moeten voorkomen dat zij in de risico-regelreflex trappen door reflexmatig tot fragmentarische veiligheidsmaatregelen te beslissen.

Het eerste belangrijke beleidsuitgangspunt is dan ook dat veiligheidsbeleid in het hoger onderwijs integraal beleid moet zijn: kosten en baten van veiligheidsmaatregelen worden tegen elkaar afgewogen, zodat alleen de meest verstandige een plaats krijgen.

Dit beleidsuitgangspunt is reeds vastgelegd in de Rotterdamverklaring, door de instellingen die deze ondertekend hebben. Déze intentieverklaring, ondertekend door de brancheverenigingen Vereniging Hogescholen en VNSU en het ministerie van OCW, breidt die Rotterdamverklaring uit.

Een tweede valkuil is om te denken dat het hoger onderwijs vanzelf een open leergemeenschap kan blijven. Het hoger onderwijs bestaat bij gratie van het vertrouwen tussen de mensen die er leren en werken en dat vertrouwen staat onder druk, bijvoorbeeld door veranderend sociaal mediagebruik. Te vaak wordt momenteel het gesprek tussen studenten en docenten, en tussen onderzoekers en de samenleving verstoord door bedreigend activisme. Ook de risico-regelreflex kan leiden tot controlemaatregelen die het vertrouwen juist verder verstoren.

Het tweede beleidsuitgangspunt is daarmee dat iedereen die in het hoger onderwijs leert of werkt, continu bewust werkt aan het onderlinge vertrouwen. Vertrouwen komt immers te voet maar gaat te paard. De bestuurlijke opgave is hierin het voortouw te nemen, bijvoorbeeld door het opstellen van een eigen code of conduct waarmee studenten medewerkers rugdekking gegeven kan worden wanneer zij in een sterk gepolariseerd debat zijn beland of de open cultuur in het gedrang komt. Ook in de relatie tussen Rijk en instellingen moet vertrouwen het uitgangspunt zijn.

Een derde mogelijke valkuil is dat instellingen achteroverleunen, terwijl de risico's in de samenleving toenemen. Evenzeer zijn zij zich ervan bewust dat hun risicoprofiel kan veranderen, bijvoorbeeld door toenemende internationalisering of het aanbieden van nieuwe opleidingen. De cruciale openheid en het onderling vertrouwen mogen dus ook geen beletsel zijn om de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen te nemen. Studenten en medewerkers moeten immers kunnen vertrouwen dat verstandige en proportionele veiligheidsmaatregelen wel genomen worden.

Het derde beleidsuitgangspunt is daarmee dat hoger onderwijsinstellingen de verantwoordelijkheid nemen voor het organiseren van integraal veiligheidsbeleid in hun instelling, om een veilig leer- en werkklimaat en bedrijfscontinuïteit te waarborgen. Zij inventariseren daarom regelmatig hun risico's en

analyseren die op een integrale wijze. In dit proces organiseren zij in- en tegenspraak onder andere in het gesprek met de medezeggenschapsorganen en de Raden van Toezicht. Het hoger onderwijs neemt als sector de verantwoordelijkheid om het integrale veiligheidsbeleid verder te ontwikkelen door het actief delen van ervaringen en good practices.

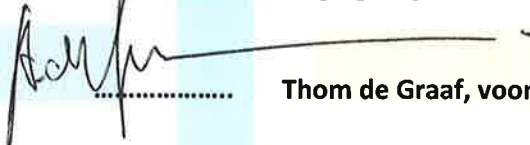
Afspraken Vereniging Hogescholen, VSNU & OCW

Om de uitgangspunten van deze verklaring in praktijk te brengen spreken de Vereniging Hogescholen, de VSNU en het ministerie van OCW af dat:

- De Vereniging Hogescholen en VSNU beide veiligheid opnemen als portefeuille in hun bestuur;
- De Vereniging Hogescholen en VSNU gezamenlijk een Stuurgroep Integrale Veiligheid Hoger Onderwijs instellen om het integrale veiligheidsbeleid in de sector verder te ontwikkelen;
- Deze Stuurgroep vertegenwoordigt het hoger onderwijs in gesprekken met Rijksoverheid en ketenpartners en zal de samenwerking tussen hoger onderwijsinstellingen op dit gebied stimuleren;
- De infrastructuur ten behoeve van deze samenwerking wordt besproken met SURF, ten behoeve van de praktische organisatie;
- Het ministerie van OCW de uitgangspunten en afspraken in deze verklaring zal steunen en gedurende de komende vijf jaar financieel bijdraagt aan de samenwerkingsinfrastructuur die is opgebouwd;
- Het ministerie van OCW zal zorgdragen voor een dossierhouder binnen de eigen organisatie voor het dossier integrale veiligheid hoger onderwijs;
- De ingangsdatum van deze afspraken is 1 januari 2019, zodat het lopende jaar van 2018 gebruikt kan worden om deze afspraken te formaliseren.

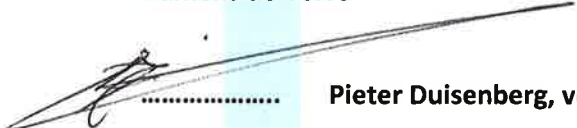
Aldus overeengekomen op 6 juni 2018 tijdens de Conferentie Safe & Open Hoger Onderwijs,

Namens de Vereniging Hogescholen

..... **Thom de Graaf, voorzitter**

Namens de VSNU

..... **Pieter Duisenberg, voorzitter**

Namens het ministerie van OCW

..... **Marcelis Boereboom, directeur-generaal Hoger Onderwijs, Beroepsonderwijs,
Wetenschap en Emancipatie**